

BÁCSMEGYEI FÜGGETLENSÉG

A BÁCS-BODROG VÁRMEGYEI ÉS A ZOMBORI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 3 kor. — Néptanítók részére: Egész évre 8 kor., félévre 4 kor. — Egyes szám ára 10 fillér. Megjelenik: vasárnap és csütörtökön.

Felelős szerkesztő: Dr. Jovanovits Iósef.
Lapszerkesztő: Dr. Gal Rezső.
Laptulajdonos a „Zombori Függetlenségi Párt.”

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Erzsébet-körút 13. sz. hová a lapot illető közlemények és az előfizetések küldendők. — Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza. Szerkesztőség és kiadóhivatal telefonszáma: 76.

A Bács-Bodrog vármegyei függetlenségi párt.

Egy, magában nem nagy jelentőségű incidens: a *Bácskai Hírlapnak* a szabadkai *Függetlenség*-gel a „hivatalos” cím körül folytatott „eszme-cseréje” ismét a B. B. vármegyei függetlenségi pártra terelte a közönség figyelmét. Sokan bizonyára már azt sem tudták, hogy ilyen párt egyáltalán létezik-e. S ez a kis járatlanság a megyei politikai viszonyokban könnyen megbocsátható, ha elgondoljuk, hogy nevezett párt a megalakulás óta ugyszólván életjelt sem adott magáról. Egész szereplése abban merült ki, hogy neve, szerény ibolya módjára, a *Bácskai Hírlap* és a mi lapunk címe alá rejtőzött. Csak most, a fentemlített hírlapi esetpaté alkalmából derült ki, hogy a esecsemő nem halt meg, csak aludt, aludta az igazak álmát, míg körülötte tovább hömpölygött az élet árja és egyre zugott a politikai aréna esatazaja. Legfőbb ideje, hogy ebből a lethargikus állapotból végre valahára felocsudjék.

Minden pártalakulás rendeltetésénél fogva hadi szervezet, s ennek nemesak az ügyes és célszerű szervezésben, hanem a pártnak be- és

kifelé irányuló egész működésében is kifejezésre kell jutnia. Ezzel a jelleggel kell bírnia a B. B. vármegyei függetlenségi pártnak is, melynek alapításakor az volt a cél, hogy benne az összes községi és kerületi pártok egy hatalmas, egységesen vezetett szervezeté tömörüljenek, mely aztán a függetlenségi eszmének éber ápolója és akadályt nem ismerő terjesztője, védelemre és támadásra egyaránt alkalmas s faji tekintetben a magyar expanzív törekvéseknek teljesen megbízható eszköze lett volna.

A szervezetek az egyes községekben és a legtöbb kerületben meg is alakultak, a nyilvántartás és az irányítás szempontjából szükséges törzskönyv is elkészült, de mindez nem a párt érdeme volt, hanem kizárólag az akkori aktív elnök, *Fernbach Károly* és *Baloghy Erő* ügyvezető al-elnök lelkes agitációjának, példás áldozatkészségének és lankadatlan buzgalmának az eredménye.

Az egyes szervezések befejeztével megszűnt azonban a további tevékenység is. Eleven, pezsgő pártélet helyett mindenütt bántó tétlenkedés, bátran előre törő munka helyett fásult közöny jelentkezett. A vidéki pártok elnökei és

választmányai beérték a kitüntető megbizásból rájuk háramló dicsőséggel és megfélelkezve az összetartozandóságról, az elvállalt köteleességek teljesítéséről és a közös nagy célokról, ölbe tett kézzel várták a fejleményeket. Az önálló eselekvési képességnek sehol semmi nyoma. Meg volt a keret, de mit ér a forma, ha nincs tartalma, ha hiányzik benne a lüktető életerő. A stagnálás biztos halál, már pedig a vármegyei pártra nem a csendes elmulás szomorú sorsa, hanem a nagy áldozatok, kemény küzdelmek árán szerzett hadállások megtartásának és a még be nem vett ellenséges pozíciók mielőbbi elfoglalásának rendkívül fontos feladata vár.

Azzal mindenki tisztában van, hogy ez az állapot nem tarthat tovább. A kérdés csak az, hogy mikor és hogyan kellene az élesítő akciót megindítani. Az alkalmat s részben a módot is megadják a május hó folyamán Zentára tervezett nagygyűlés és az ez évben megejtendő törvényhatósági bizottsági választások. A zentai nagygyűlés a vármegyei függetlenségi párt politikai hivatottságának valóságos próbaköve lesz, első komoly és nagyarányú fellépése, mely végeredménye-

Érdekes epigrammák.

— A „Bácsmegeyi Függetlenség” eredeti tárcája. —

Beöthy Ákos többször hivatkozott híres tanulmányában azokra az epigrammákra, amiket a harmincas évek küzdelmei alatt egyes követek jellemzéseiül használt az ország népe. Ugy tudom a Hazánk harmadik évfolyamában maradt fenn egy esomó ezekből. Ez epigrammák gyakran deríthetnek világosságot egyes kevésbé ismert történelmi alakokra, következésképp a történetíró alig nélkülözheti őket.

A burkus Horváth-esalád régi levelei, iratai közt van egy ilyen epigrammaszerű jellemzés, amelyet az 1825. diatára felküldött követekre alkalmazott a család akkor élő feje. Hogy a talált feljegyzés megbízható és hogy főleg egykoru az 1825. gyűléssel, az Beöthy adatain kívül abból is kitétszik, hogy az egykori ellenzéki vezéreket, akik

később eserbenhagyták a nemzet ügyét, e följegyzés még isteni. Tudvalevő, hogy az 1825. országgyűlésnek majd minden számottevő politikusa átment a kormány táborába. Így felsőbbükki Nagy Pál, Ragály Tamás, Vay Ábrahám, Platthy, Bartal, Somssich, mind végrehajtották azt a végzetes arcélváltoztatást, mely mindegyiknek a népszerűségébe került. Már pedig a talált epigramma gyűjtemény e híres embereket csak becézó igékkel illeti, következésképp az 1825. országgyűléssel egy időben kellett íródnia.

A gyűjtemény több csoportra oszlik. Nagy része dicsőítő, de nem önálló. A hazafias lelkesedés szokott kitörése esupán. Így az akkor még alig szerepelt Andrássy neve mellett ez a felírás olvasható: HŐSÖK magva, NEVED' TISZTELI A MAGYAR! Nagy Pált becsülte talán a gyűjtő legtöbbré, mert nála nem takarékoskodik a költői ké-

pékkel. Akkor még Nagy Pál a többiek közül úgy ragyogott elő, MINT A' KÜZDŐ HELY HOMOKA KÖZT A' GYŐZEDELMEK VIRTUS SZENT HOMLOKA. Ez a csoport épen azért nem annyira jellemző, mint a többi, mert hiszen esupa nagy, történelmileg nagyon ismert emberek frázisos dicsőítése.

Más csoportot képezhet az a rész, ahol a szereplőket saját híresebb mondásaikkal jellemzi. Így Ragályi Tamás neve mellett ez az esküvés áll: Óh Hazám HALÁLT okádjon minden tagomban a gyilkos bomba, ha meghidegszik bennem a letett hittel peesételt forró szeretet! A treneséniék nevezetes követe, Borsický, akit az 1825. országgyűléstről királyi paranesesal távolítottak el, sokszor óhajtotta, bár lehetne QUINTUS CURTIUS!

Marczibányi jellemzését is ilyen természetűnek kell tartanom, mert ő a nemzet öntudatos, fejledező életét tartalommal, szép-

15 perc alatt
száradó
41-100-17

EMAIL PADLÓ MÁZ

0. 1. 2. 3. 4. 5. szám

csak a céggel ellátott az eredeti.

Kapható:

Ifj. Heindlhofer Robert
Zombor.

ben előreláthatólag üdvös hatást fog gyakorolni az eddig szunnyadozó tetterő felkeltésére. A vármegye egész területére szétszórt vezetőknek először nyílik majd alkalmuk a személyes érintkezés kapcsán a helyzet és a közel jövőben rájuk váró teendők megbeszélésére. Ugyanott fog eldőlni a községi és törvényhatósági választásokra való előkészületeknek nagy körültekintést és még több határozottságot igénylő kérdése is, melynek rendkívüli jelentősége minden kételyen felül áll. Hisz e választások kimenetelétől függ a vármegyei párt egész jövője. Ha hiányos készülődés és lanyha szervezkedés miatt a községekben és a törvényhatóságokban nem sikerülne győzelemre vinni a függetlenségi listát, akkor a párt megpecsételte sorsát és hosszú időre eljátszotta szerepét. Hogy pedig ez a végzetes eshetőség be ne következzen, a jelenlegi holt szervezetet sürgősen át kell alakítani élő, tevékeny szervezetté.

Ha mostanig egyedül a törzskönyv jelképezte a különböző helyi szervezeteknek egymáshoz és a központi szervezethez való viszonyát, ezentúl a kapcsolatot az egységes vezetésnek és az egyöntetű fellépésnek kell kidomborítania. A Zentán létesítendő érintkezést központ és fiók között állandósítani kell még pedig úgy, hogy a vidéki elnökök évenként legalább 2—3 ízben közös tanácskozással gyűljenek össze a központi intézőség székhelyén. Ez volna a legbiztosabb módja az érdeklődés ébrentartásának és az akcióképesség fokozásának, ez az egyedül helyes

eszköze a tespedés, a mozdulatlanság megszüntetésének.

Természetes, hogy a közös ügy érdekében a bácsmegeyi függetlenségi képviselőknek is fel kell hagyniok eddigi nemtörődömségükkel és érthetlenné, szinte vétkes passzivitásukkal. A követendő példa ott áll előttük a fáradhatatlan alelnök személyében. Ha az ő nyomdokain haladnak, s mindenütt jelen lesznek, ahol nógatasra, buzdító szóra és jó tanácsra van szükség, ha nemesak állásuk díszét fogják viselni, hanem odaadóan teljesítik majd a vele járó terhes kötelességeket is, s ha folytonos tevékenységgel erősíteni, fejleszteni fogják a már meglévő és az ezután megalakítandó szervezeteket, akkor a B. B. vármegyei függetlenségi párt sem lesz többé pusztán név, üres fogalom, hanem a függetlenségi politikának megbonthatatlan és hódításában ellenállhatatlan hadi szervezete.

Zombor, április 10.

Pártszervezkedések. A bácsmegeyi függetlenségi párt vasárnap, április hó 14-én két kerületben is szervezi a függetlenségi pártot: az *apatini* és a *regőcei* kerületben. Apatinba dr. *Baloghy* Ernő országgyűlési képviselő, a bácsmegeyi függetlenségi párt ügyvezető-alelnöke megy több képviselő társaságában; — Regőcére pedig a kerület országgyűlési képviselője, *Lányi* Mór megy. aki egyúttal beszámolóját is megtartja. Lányit *Barabás* Béla, a függetlenségi párt alelnöke és *Éber* Antal országgyűlési képviselők is elkísérik Regőcére.

A szerb-magyar barátság. *Tomács* Jása, a szerb nemzetiségi radikálisok népszerű vezére *Teleki* Árvéd gróf beszámolója alkalmából cikket írt az újvidéki *Határőr*-be. Az Apponyi-féle iskolai törvényjavaslat miatt siránkozik cikkének első felében, azután a következőket írja:

pel igyekezett betölteni. Mintha csak magyarázatát adná nemeslelkűségének ez az epigramm: MIT ÉR A SZÉP Gyümölcs maga, BAR kedves a színe, szaga, HA JÓ IZZEL NINCS TELE! . . .

Nagyon tiszta és felre nem ismerhető csoportot képeznek a haza ellenségeire, az udvari emberekre, a talpnyalókra tett kíméletlen, keserű megjegyzései. Talán épen e szempontból van leginkább értéke a gyűjteménynek, mert mint Beöthy megjegyzi, a nemzeti küzdelem történetéből csak épen a kerékkötők szerepe hiányos. „Mélton lehet kérdeznem, írja Beöthy, hogy kik voltak az udvarnak hívei, zászlóvivői és hány pénzt értek. Vaszary ezek közé sorolja Német-szeghy Mosony, Kajdaes Baranya, Kászonyi Döry Tolna, Szinnye Sáros, Marich Fehérmegye követéit. A vezérszerepet Német-szeghy vitte, aki a régebbi országgyűlésen ellenzéki volt, de azután megfordult;“

Én azt hiszem, hogy Vaszary feltevései feltétlenül megállanak, miután az egykoru feljegyzések a most elsoroltak nevei mellett mindenütt megbélyegző szavakat illesztnek. Így: Német-szeghy: A menydörgős pokolnak német menyköve rohanjon rád! vagy: A

rossz muzsikuss minden nap egy nótát felejt. Ennek a megjegyzésnek hiteles eredete van, mert Beöthy szerint ezzel csufolták Német-szeghyt pálfordulásáért.

Kajdaes: A borban sem szeretik már a vöröset! . . . Ne gondolj holmi kisébbl, a hunnus kenyéren bár megveszekedik is!

Kászonyi: Birtokot vagy törvényt határozni nagy különbség . . . Ez Kászonyi önző céljaira vonatkozik, amellyel Döry jellemzése egyívású: Inkább érdem után, mint a haza javán tusakodik.

Marichról nem nyilatkozik elítélően, de nem is hizeleg neki: Nem minden követ követ valamit. — Legelősebben a sárosi Szinnyeit ostromozza, mondván, hogy nem minden nagy testben lakik nagy lélek is és hogy a ló csak ló marad arany patkóval is, s a bolond csak bolond aranyruhával is.

Hogy ezeken kívül voltak-e egyéb kerékkötői az ellenzéknek, azt Vaszaryból alig tudjuk már meg. Itt azonban utalás történik másokra is. A papok közül Beöthy kiemeli Miskoleyt, a pécsi káptalan küldöttjét. Erről a mi jegyzékünk ezt írja: Ha érdemed van, német adta, érebillegednek alatta nem hazafit billegez. Jellemző a

Magyarország valamikor önálló és független volt. Akkor minden testvériesebb, mindenkinek jobb volt és Magyarország tágabb és nagyobbak látszott.

Azt mondják Magyarország lehet önálló és megsem boldog! Nem tudom, de azt tudom, hogy Magyarország sehogysem lesz boldog, míg önálló nem lesz.

Meg vagyok győződve, hogy szabad és független Magyarország felett majd sokkal melegebben süt a nap, az emberek sokkal testvériesebbek lesznek, gondolataink iránya sokkal magasabb lesz.

Ma a magyar és osztrák delegációk, anketek, a mindenféle bizottságok korszaka a nagy alkotásokra épen nem alkalmas, mert minden olyan rideg, mind olyan „dualistikus“ és gondolataink époly fekezettek, mint szegény hazánk is!

Elvégre is lehet, hogy delegáció, anketek, mindenféle bizottságok és hasonló időt vesztegető értekezletek valamihez jutnak. De ha nem is, elérkezik az az idő is, hogy „mindnyájunknak el kell menni“ és akkor biztosan mi sem leszünk többé ellenzéken!

Zentai népgyűlés az önálló vámterület mellett.

A zentai függetlenségi és 48-as kör kezdeményezésére Zenta város közönsége vasárnap délután 4 órakor öriás részvétel mellett, Boromisza János ügyvéd elnöklése alatt népgyűlést tartott. A megnyitó beszédet *Fülöp* Adorján dr. köri elnök tartotta, utána Kalmár Simon köri jegyző előterjesztette s indokolta a határozati javaslatot, mely szerint a népgyűlés fölír a kormányhoz, hogy az önálló vámterületet 1917-ben létesítse, addig is Ausztriával mint bármely külföldi állammal kössön szerződést, az önálló jegybankot 1910-ig állítsa fel, a készpénzfizetést és az önálló fogyasztási adórendszert 1908. január 1 vel életbeléptesse; kéri továbbá a népgyűlés a progresszív adó mielőbbi behozatalát s a kormány támogatását Zenta városnak önálló törvényhatósággá alakulása kérdésében. A népgyűlés nagy lelkesedéssel fogadta el a határozati javaslatot s felkéri a jelenlevő országgyűlési képviselőjét, *Lovász* Andor drt, hogy a kérényt illetékes helyre juttassa. Ezután *Lovász* Andor országgyűlési képviselő lépett nagy éljenzés közben az emelvényre s kijelentette, hogy nemesak ő, de az egész országgyűlési

Jakabfy epigrammája is: Hát magyar az, akit cégérez a herehonniaság? A hű dámasalfa malasztjának ásvány címere, a porbanmászás napszáma . . .

Sokszor és erősen kifakad a nemzeti-ségek ellen, akik soha nem éreznek őszintén a magyarsággal. Ide tartoznak a következő kifakadások:

Zmeskál: Csak az alacsony lélek szokta a maga dolgát a Haza dolga palástja alá dugni. — Óh, veszne meg néhai druszájaként ez a mai árva Herosztrátész!

Kubinyi: Csak esupa száj, esupa szél, esupa láрма, ahol pedig ész kell, szólani neki be kár, mert esupa szelmalom ott. — Hej, aki nem akar magyar lenni, maradjon az otthon!

Akarmelyik jegyzetét nézem a gyűjteménynek, mindegyik tiszta és a történelem tanításával megegyezik. Csak egy helye van, ami megdöbbentő és ez Perényi Zsigmond bárónak, a későbbi 49-iki vértanúnak jellemzése: „Ez az arany kereszt előtt vágyik idétlen lélekkel“ . . . Isten tudja, mi volt az oka e jellemzésnek, de a történelem már első szereplésétől fogva a legelső és legszilárdabbak közé helyezte Perényit. E helyütt tehát kirívó az ellentét.

számolóját. A szerbek vagy hatszáz-an egy tömegben jöttek a népgyűlésre.

A karzatokon több száz hölgy figyelte érdeklődéssel a szép gyűlést.

Teleki Arvéd gróf a kormány egy évi működéséről beszélt tartalmas beszámolójában. A kormány hazafias működéséről, a szociális törvényekről szólt hosszasan elismerőleg és különösen a magyar-szerb barátság tovább ápolására buzdította az újvidékieket.

A nagy tetszéssel fogadott beszámoló után a megjelentek nagy lelkesedéssel *Balla* Árpádot és dr. *Ilics* Bránkót választották meg egyhangulag a népgyűlés elnökeinek. Jegyzőknek *Medvecki* Imrét és dr. *Vilics* Márkót.

Balla Árpád magyarul, dr. *Ilics* szerbül nyitotta meg a népgyűlést. Utóbbi hosszabb beszédben vázolta a mai népgyűlés célját: tüntetni az önálló vámterület és a magyar jegybank mellett. *Egy mezőn kell együtt harcolni nekünk szerbeknek a magyarokkal*, szövege az elnök, óriási lelkesedést keltve szavaival.

Dr. *Kovács* Ernő orsz. képviselő boldognak érzi magát, hogy lejött Újvidékre, ahol a magyarok és szerbek együtt küzdenek Magyarország függetlenségeért.

Ezután *Lányi* Mór, a regőcei kerület képviselője szólalt fel, nagy és szép beszédben fejtegetvén az önálló gazdasági berendezkedés szükségességét.

Igen szép beszédet mondott ezután *Tomics* Jása, a szerbek vezére: szerbül, majd magyarul. A personál uniót követeli a szerbség, de míg ezt elérjük — ugymond — egy folyosón és egy előszobán kell keresztül mennünk. A folyosó: az önálló jegybank, az előszoba: az önálló vámterület. Történeti nevezetességének mondja a mai napot, amikor az ország függetlenségeért egy népgyűlésen együtt küzdünk: magyarok és szerbek. Az iskolajavaslat fájdalmasan érinti a szerbeket, de biznak abban, hogy nem fognak választalat emelni a magyarok és szerbek között.

Teleki Arvéd megnyugtatta a szerbeket.

Somogyi Lajos képviselő ötletes beszédben rendkívüli tetszés mellett beszélt ezután, majd a gyűlés határozati javaslatot fogadott el, amely szerint Újvidék város polgársága elvárja a kormánytól és a törvényhozástól, hogy a folyamatban lévő gazdasági kiegyezési tárgyalások során Magyarország összes jogait érvényesíteni fogják és semmi oly megegyezést nem fognak kötni, mely Magyarországot 1915., illetve 1917. december 31. én túl bármilyen tekintetben megkötne és ha ily vám- és kereskedelmi szerződés ne volna köthető, úgy elvárja, hogy az 1899. X. teikk alapján fog eljárni. A népgyűlés kimondja, hogy a nemzeti kormány iránt eddigi ténykedéseért föltétlen bizalommal viseltetik.

A gyűlést 600 teriteki társaság követte, amelyen több felköszöntő hangzott el.

Kossuth Ferenc és *Fernbach* Károly táviratilag üdvözölték *Teleki* Arvédet.

A szerb takarékpénztár.

Zombor, április 10.

Egy részvényaláírási felhívás és a *Szloga* egy cikke ad hírt arról, hogy városunkban új pénztárat akarnak alapítani. Ez a tény ugyanazzal az örömmel töltene el minket is, amelynek laptársunk kifejezést ad, ha azt látjuk, hogy az új intézet közgazdasági célok szolgálatára, az általános jólét emel-

sére alapítottatik. Sajnos azonban, az alapítókhoz nagyon is közel álló *Szloga* cikke azt a meggyőződést érleli meg bennünk, hogy az új takarékpénztár nem azért alakul meg, hogy a köznek, vagy akár a polgárok bizonyos, anyanyelv szerint különálló csoportjának anyagi boldogulását segítse elő, hanem azért, hogy *államellenes politikai mozgalmak céljaira teremtsen eszközöket*.

Azt mondja többek közt az a cikk, hogy a szerbeknek a cselekvés mezejére kell lépniök, ha *az idegenség tengerében mint nemzet magukat fenntartani, függetlenségüket megőrizni és az itteni szerb nemzetnek erős és szilárd alapot teremteni óhajtanak*.

Ime, ez a kevés, de sokatmondó szó az új intézet programja.

Mert ne higgyük, hogy a *Szloga*nak a nemzetinek minősített faji összetartozandóságra való hivatkozása a tervezett takarékpénztárnak csak *reklámja* akar lenni.

Jól tudjuk, hogy a *Szloga* mögött álló párt és pártvezérek sokkal fanatikusabb hívei a legszélsőbb, a magyar államiságot is megtagadó nemzetiségi politika elveinek, semhogy ezeket az elveket reklámmá süllyessék alá.

Ellenkezőleg. Ha sokat, oly sokat mond is a program, amennyi épen elegendő alapot szolgáltatna az ügyesség beavatkozására, nincs benne egy szó sem, amit mi az alapítók és pártjuk programjának keretein kívül állónak tekinthetnénk.

Tudjuk, hogy nem ez a program a pénztárat propagálásának, hanem megfordítva, a pénztárat a program propagálásának eszköze.

Az *„idegenek“* ellen való szervezkedést, az *„innenső oldalon levő összes szerbek“* egyesülését hirdetik az alapítók: idegeneknek minket magyarokat tartván Magyarországon, akikre sem pénzügyi, sem más téren utalva lenni nem akarnak; magukat pedig nem a mi egység és államunk szerb nyelvű polgárokból álló csoportjának, hanem egy más egység „innenső“ részének tekintvén.

Mi, akik óhajtván óhajtjuk, hogy ennek a hazának minden egyes polgára, osztály, felekezeti és nemzeti-ségi különbségre való tekintet nélkül valahára az anyagi és kulturális fejlettség magasabb fokát érje el és akik ez óhajunk teljesedését a függetlenségi párt nemzetiségi politikájának, annak a nemzetiségi politikának megvalósulásától várjuk, melynek *Kossuth* Lajos, *Irányi* Dániel és *Moessary* Lajos szabott irányt, mely megdöbbenéssel szögezzük le azokat az illetékes helyről jövő enunciaciókat, melyek gátat emelnek ennek a politikának utjába s

alkalmasak arra, hogy megváltoztassák ennek az utnak az irányát.

És azért nem osztózkodhatunk a *Szloga* örömeiben és azért tölt el szomorúsággal bennünket a mozgalom hire, mert azt látjuk, hogy az a mozgalom nem a mi, nem idegeneknek, hanem testvéreknek tekintett szerb anyanyelvű polgártársaink gazdasági érdekeinek, hanem annak az államellenes nemzetiségi politikának istápolását célozza, mely ellen minden erőnkkel sikra kell szállnunk.

Meg vagyunk győződve arról, hogy a megalakuló új intézet szemben fogja találni magát a magyar törvény kérelhetetlen erejével nemcsak akkor, midőn a magyar állam-eszmébe ütköző cégének bejegyzéséről lesz szó, hanem mindenkor, valahányszor működésében nem a pénztáratok természetes céljai, hanem a beharangozóban hirdetett politikai célok fogják vezetni.

A Tulipánszövetség — Magyar Védőegyesület közgyűlése.

A zombori Magyar Védőegyesület — mely egy év előtt azzal a céllal alakult meg, hogy a honi ipar támogatására városunkban propagandát kezd — f. hó 7-én, vasárnap délelőtt 10 órakor tartotta meg közgyűlését, melyen az egyesület a központi anyaegyesületek egyesülése folytán újjáalakult „Tulipánszövetség — Magyar Védőegyesület“ címen.

Vértesi Károly elnök hosszabb elnöki megnyitó beszéddel vázolta az egyesület eddigi tevékenységét, kitézte azt az irányt, melyen az újjáalakuló egyesületnek a jövőben haladnia kell, ha magaslatos hivatását eredményesen akarja betölteni. Ismertette az új alapszabályokat, melyeket a központi Védőegyesület és Tulipánkert-Szövetség két testvéregyesület egyesülése folytán az anyaegyesület alkotott; ezen új alapszabályokat a közgyűlés elfogadván, kimondotta újjáalakulását.

Czettl Dezső pénztáros előterjesztette az évi számadásokat, melyek szerint az egyesületnek az elmúlt évben 396 tagja volt s jövedelme 1451 kor. 32 fillért tett ki.

Dr. *Turányi* Zsigmond titkár előterjesztette a kandidáló bizottság javaslatát a tisztújításra nézve, mire a közgyűlés megalakította a tisztikart, választmányt, a leányosztályt és annak választmányát; — dr. *Jovánovits* József, a női választmány elnökének javaslatára a női választmány egyelőre meg nem alakított, minthogy ügykörét a buzgó leányosztály sikeresebben végzi.

A tisztújítás eredménye a következő: Elnökké választott: *Vértesi* Károly. Alelnökök: *Buday* Gerő, *Mérő* Ignác, *Rácz* Soma. Igazgatók: *Szlávy* Péter, *Csapó* Samu. Titkárok: *Fratriesevics*-*Aszt* Vince dr., *Dömötör* Győző dr., *Henneberg* Géza dr., *Szauer* Sándor, *Szondy* István, *Turányi* Zsigmond dr. Jegyző: *Vujevich* Alajos. Pénztárnok: *Czettl* Dezső. A választmány hatvan tagból alakult meg. Az egyesületnek négyszáz tagja van.

H I R E K.

Harc a jövő társadalmáért.

— Liceumi jegyzetek. —

(R) A zombori szabad liceumban e hó 7-én újra beszélt dr. Hollós István, a lipótmezei elmegyógyintézet tudós főorvosa az antialkoholizmus érdekében.

„A mi multságaink“ról szólt. Finom szatírával, majd maró guynnyal rajzolta meg a képet, melyen megdöbbentő hűséggel, maga az élet elevenedett meg. A mindennapi szegényes élet. A mi civilizálatlan multságaink eleven képe, undorító borgőz, mosdatlan száju beszéd és az orgiák fertője.

De megismertett minket ezeknek a „lélekemelő“ multságoknak az *utóhangjaival* is. És pedig oly hűséggel, hogy szinte hallottuk a börtönajtók szüntelen csikorgását; a nyomorba sodort ártatlan családok ezreinek kétségbeesett segélykiáltását; a korhely apák büneiért ártatlanul vezeklő és vergődő nyomorék gyermekek szívetrázó panaszát.

És végre láttunk *egy folytonosan satnyuló társadalmat*, melynek szíve és agya beteg, idegei bénák, izmai rokkantak.

A pusztulás képei mindenütt. Évezredes bűnök átka: erkölcsi és anyagi romlás.

És mindezt nagyrészt az alkohol okozta.

Ezt a gyilkos rémet el kell pusztítani, ha mi pusztulni nem akarunk.

És ezt csak radikálisan lehet. Mondjunk le a szeszről, mert az mérge. Legyünk kultur emberekké multságainkban is. Élvezzük az élet nemes gyönyöreit, miket az pazarul át nekünk.

Ne mondja senki sem, hogy a mérsékletes ivás legyen a jelszó. Mert ez csak üres frázis. A mérték meghatározhatatlan és a mérsékletesség olyan ritka, hogy szinte nem is létezik. A mérsékletes ivóból lesz az alkoholista. Vagy ha ő nem lesz azzá, az ő esábitásai révén lesznek azokká mások.

Jegyezzük meg jól, hogy *nem annyira az egyes ember saját testi épségéről van szó* abban a mérhetetlenül nagyarányu harcban, melyet az alkohol ellen vívunk. *A társadalom megmentéseért küzdünk.* És ebben a harcban fanatikus agitátorokra van szükség, akik elsősorban önmagukat állíthatják oda a tömeg elé követendő példaképen. *Önzetlen embe- rekre, igazán társadalmi lényekre van szükség,* akik embertársaikért a siker érdekében áldozatot is tudnak hozni. Ne felejtjük el, hogy a műveletlenség annál nagyobb, mennél kisebb az út, mit az ember a korlátlan önzés állapotától — az embertársi szeretet felé megtenni hajlandó.

Azok pedig, akik az antialkoholisták küzdelmének sikertelenségét előre hangoztatják, azok nagyrészt rosszhiszeműek, mert titlust keresnek, hogy az áldozat elől kitérjenek. Amennyiben pedig jóhiszeműek, megnyugtatóan figyelmüket felhívjuk arra a magvas felszólalásra, mely dr. Hollós előadása után e tárgyban a szociáldemokraták szószólójának ajkairól elhangzott. Mi úgy éreztük, hogy e felszólalásban egy feltartóztathatatlanul előretörő nagy áramlat, *a szocializmus nyújtotta véd- és dacsövetségére a kezét az antialkoholistáknak.*

Személyi hír. Jahl Gusztáv altábornok, szegedi kerületi parancsnok kedden Zomborba érkezett és szemlét tartott a zombori honvédszázalaj felett. — Ugyancsak Zomborban időzött tegnap Babics Antal ezredes is, a cs. és kir. 23. gyalogezred

parancsnoka, aki szintén szemlét tartott ezrednek zombori zászlóalja felett. A zombori tisztikar kedden este az Elefánt-szálloda éttermében bankettet adott a két főtiszt tiszteletére.

Felmentés. Dr. Birvally György közigazgatási gyakornok tb. főszolgabíró ezen állásáról leköszönt. Fernbach Károly főispán meleghangú levélben mentette fel és bucsuzott el Birvallytól.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Závódszky Levente dr. zombori főgimnáziumi helyettes tanárt, rendes tanárrá nevezte ki.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Makoldy Viktort a zombori állami főgimnáziumhoz rendes tanárrá nevezte ki.

Egyházmegyei hír. Az érseki hatóság Scherer Imrét Temerinből Palánkára, dr. Schweitzer Ferencet pedig Palánkáról Temerinbe kápláni minőségben kölesönösen áthelyezte.

Uj honpolgárok. Eberhard János és Eberhard Mihály szabadkai lakosok nyertek a magyar állampolgári jogosítványt és a honpolgári esküt legközelebb leteszik a szabadkai polgármester előtt.

Tanári előléptetés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Janky László újvidéki főgimnáziumi tanárt a VIII. fizetési osztály harmadik fokozatába nevezte ki.

Városgyula dr. kalocsai érsek a Rákóczi szoborbizottság diszelnöke. A Rákóczi szoborbizottság március 9-én tartott ülésén az érseket Zombor város szülöttét diszelnöknek választotta meg egyhangulag és lelkesedéssel, miről az érsek a szoborbizottsági elnökség útján értesítést kapott. Erre az érsek a következő választ küldötte:

Tekintetes Vértési Károly urnak,
a Rákóczi szoborbizottság elnökének

ZOMBOR.

Tekintetes elnök ur!

A Bács Bodrog Megyei Irodalmi Társaság önmagát tisztelte meg azáltal, hogy első ünnepi ülésén a hazafias és keresztény eszmék törhetlen bajnoka, a legeszményibb szabadsághős s a buzgó hitvalló, H. Rákóczi Ferenc emlékének Bács-Bodrog vármegye székhelyén való megörökítését elhatározta.

Midőn a szoborbizottság diszelnökségét községesen elvállalom, a szobor felállítási költségeinek fedezésére a mellékelt kettőszáz koronát küldöm Tekintetességhez.

Fogadja a tekintetes elnök ur kiváló tiszteletem nyitvánitását.

Kaloosa, 1907. március 31.

Városgyula,
kalocsai érsek.

A fenkölt szellemről tanuskodó sorok, a szoborbizottság tevékenységére is buzditólag hatnak.

Megjegyezzük, hogy a Rákóczi-szobor alap az érsek nagylelkű adományával 1752 kor. 58 fillért tesz ki s hogy a gyűjtőiek, mielőtt a belügyminiszteriumtól az engedély leérkezik, az országos gyűjtésre, kibocsátatni fognak. Addig is az adományok a zombori Takarékpénztárba küldhetők.

Bácsmezei közutjai. Bácsmezei közigazgatási bizottsága szombaton Fernbach Károly főispán elnöklésével rendes hónapi ülését tartotta, melyen az államépítési hivatal főnöke bejelentette, hogy az 1890. évi, a közúti vámokról szóló törvény tervbe vett módosítása ügyében folyt tárgyalást Bácsmezei részéről befejezték. E szerint a vármegye területén 228 kilométer állami, 896 kilométer törvényhatósági és 883 kilométer járási közutat hoztak javaslatba, olyképp, hogy az állami és törvényhatósági közutakat 1909. év végéig, a járási utakat mintegy 15 év alatt, az utóbbiakat körülbelül 12.672,103 korona költséggel fogják kiépíteni. Ezen új közúti hálózattal a vármegye valamennyi községe érintve van állami, törvényhatósági vagy járási közúttal, legnagyobb része több közúttal.

Városi közgyűlés. Zombor város törvényhatósági bizottsága hétfőn délután 3 órakor Hauke Imre polgármester elnöklése mellett rendkívüli közgyűlést tartott. A gyűlés látogatott közgyűlés első tárgya a zombori kereskedelmi és iparbank megkeresése volt a nála elhelyezett városi pénzek betétkönyveinek a Bácsmezei Agrár Takarékpénztár r. t. által leendő átvállalása tárgyában. A város tudvalevőleg felmondta a banknál levő betéteit. A bank most kérvényt adott be a városi tanácshoz annak megengedése iránt, hogy a nála elhelyezett városi pénzek betétkönyveit a Bácsmezei Agrár Takarékpénztár r. t. hasonló összegről szóló saját betétkönyveivel kicserélhesse. A hétfői közgyűlésen élénk eszmecsere volt e tárgyban, amelyben Mayer Nándor dr., Buday Gergely, Szondy Mátyás, Thurszky Zsiga dr. és Hauke Imre polgármester vettek részt. A nevszerinti szavazás megejtése után a kérelmet teljesítette a közgyűlés. — Az adóügyi tanácsnok előterjesztésére a közgyűlés öt kisegítő napidíjas felfogadását határozta el.

I. O. G. T. Dr. Hollós István, a lipótmezei elmegyógyintézet főorvosának liceumi előadása, melyekről lapunk már beszámolt, nem maradtak hatástalanul. Mert megalakult Zomborban folyó hó 7-én az egész világra kiterjedő független good templar-rendnek, habár most még csak kiesiny, de remélhetőleg nemsokára tekintélyes tagot számlláló zombori páholya. Annak a nagy hadseregnek, mely az emberiségirtó alkohol ellen küzd, egyik kis csapatát a megalakult zombori páholy. A páholyalakítást a központ megbízásából dr. Hollós István végezte. Vajha az a négy kis betű I. O. G. T. (Independent Order of Good Templars), mely az új páholy szimbóluma lesz, gondolkozóba ejtené a bácskai virtus bajnokait...

Bácsmezei adója a múlt hónapban. A vármegye közigazgatási bizottsága szombaton ülést tartott, melyen Popp György pénzügyigazgató a következő jelentést terjesztette elő: *Eggyenes adóban:* 1907. évi március hóban befizettetett 24913419 K., 1906. évi március hóban befizettetett 10498195 K. Az elmúlt hóban több 14475224 K., 1907. január 1-től március végéig befizettetett 244652347 K., 1906. január 1-től március végéig 82734246 K. Ez évben több 1.61818101 K. *Hudmentességi díjban:* 1907. március hóban befizettetett 545816 K., 1906. március hóban befizettetett 674 K. Az elmúlt hóban több 478482 K., 1907. január 1-től március végéig befizettetett 2715010 K., 1906. január 1-től március végéig befizettetett 636960 K. Ez évben több 2078050 K. *Bélyeg- és jogilletékben:* 1907. március hóban befizettetett 32077706 K., 1906. március hóban befizettetett 8921776 K. Az elmúlt hóban több 2315530 K., 1907. január 1-től március végéig befizettetett 88461824 K., 1906. január 1-től március végéig befizettetett 23147236 K. Ez évben több 65314588 K. *Fogyasztási- és italdoban:* 1907. március hóban befizettetett 8742813 K., 1906. március hában befizettetett 10018636 K. Az elmúlt évben kevesebb 1275823 K., 1907. január 1-től március végéig befizettetett 28367783 K., 1906. január 1-től március végéig befizettetett 29408401 K. Ez évben kevesebb 1040618 koronával.

Tanargyűlés Ujvidéken. Az országos polgári iskolai tanárok szövetségének bácsmezei köre vándorgyűlést f. é. május hó 10-én Ujvidéken tartja meg. A városi gazdasági bizottság tegnapi ülésén a fogadtatás és vendéglátás költségeihez nagyobb összeget szavazott meg.

Uj állomásfőnök. Weber Ferenc palfalvai állomásfőnök topolyai állomásfőnökké neveztetett ki.

Tanítóválasztás. Kern Zsigmondot Bacsstóváros községben tanítónak megválasztották.

Névmagyarosítás. Schlesinger Gyula magyarkanizsai lakos vezetéknévét „Szekeresre“, Schlesinger Ede mélykúti lakos pedig „Szabó“-ra változtatta belügyminiszteri engedéllyel.

Vármegyénk közegészségügye. Dr. Pavlovits Simon vármegyei főorvosnak a közigazgatási bizottság ülésén előterjesztett jelentése szerint vármegyénk területén az egészségügyi viszonyok a szokatlanul hideg és zord időjárás dacára is eléggé kedvezőek voltak. A hevenyfertőző kórok, a légzőszervek heveny és idült hurutos bántalmái voltak a gyakrabban előforduló betegségek. Az influenza is nagy mérvben lépett fel. Ez a betegség azonban most már esőkkenőben van. Az elrendelt védelmi intézkedések folytán a hagymáz-ésetek száma is megfogott. Az orvosi gyakorlatot leginkább az aránylag esékély mérvben előfordult tüdőbántalmak foglalkoztatták. A roncsoló toroklob 21 községben, a vörheny 16 községben, a kanyaró 14 községben, a hagymáz 5 községben, a hőkhurut pedig 3 községben pusztított a múlt hó folyamán.

Műkedvelői előadás. A zombori róm. kath. legényegylet április 21-én a városi színházban táncmulatsággal egybekötött műkedvelői előadást rendez. Színre kerül Erdősi Károlynak „Rákócziért” című négy felvonásos színműve.

Választás. Ószivac község képviselő-testülete az üresedésben levő községi állatorvosi állásra egyhangulag Mészáros István zombori lakost választotta meg. Ugyanakkor Barasits Antal községi irnokká választotta a képviselőtestület.

A Zombori Kereskedők Testülete vasárnap délelőtt fél tizenegy órakor Spitzer Sándor igazgató elnöke mellett választmányi ülést tartott a testület helyiségeiben. A választmányi ülés az április 28-iki közgyűlés tárgysorozatát készítette elő. Az alapszabályok rendelkezései értelmében öt tagot kisorsoltak a választmány tagjai közül, akinek tagsága ezzel megszűnt. A megejtett választáson a kilépettek közül hármat újra megválasztottak, a választmány új tagjai pedig Schlieszer Sándor és Metz József kereskedők lettek. Tárgyalta még a választmány a zombori kereskedelmi alkalmazottak átiratát, melyben az üzleti zárórák egyöntetű szabályozását kéri. A kérelem felett a közgyűlés fog érdemben határozni.

Színházi hír. Farkas Ferenc dr. szabadkai színházgátló társulata hétfőn tartotta utolsó előadását Szabadkán. Innen a társulat Bajára megy, ahol most kezdődik a színházi szezon.

Az újvidéki diszoklevelek. Újvidék közgyűlése, mint ismeretes, a Wekerlekabinet tagjait a város diszpolgáiraivá választotta. A diszpolgári oklevelek elkészítésével — a kabinet minden egyes tagjának jut egy-egy — Újvidék város A czél Henriket, az ismert szabadkai művészt bizta meg. A diplomák esuésives könyvalakban készülnek, Újvidék látképével, juhbőrből.

Kibuvás a fegyvergyakorlat alól. A póttartalékos és tartalékos legények javarésze rendszeren elkerüli a fegyvergyakorlatra való bevonulást. Különböző ürügyek alapján kéri a bevonulás elhalasztását s ezek a halasztások addig ismétlődnek, míg a bevonulás kötelezettségének határideje lejár. A honvédelmi miniszteriumban régóta rájöttek, hogy ezek a kibuvások azért történnek, mert a polgári hatóságok gondatlansággal és felületességgel állítják ki azokat a bizonyítványokat, melyeknek alapján a tartalékos a felmentést vagy az elodázást kéri. A miniszter ezért most szigorú hangú rendeletet intéz a törvényhatóságokhoz, melyben a fegyvergyakorlattól távolmaradt tartalékosok nagy számára hívja fel a hatóságok figyelmét, egyben határozott utasítást ad a miniszter, hogy szigorúan ellenőrizzék, jogos alapon kéri-e a tartalékosok a bevonulástól való felmentést s ha nem, az ilyen kérvényeket okvetlenül utasítsák vissza.

Sport.

A „Zombori Sport-Egylet” háziversenye. A Z. S. E. f. hó 14-én háziversenyt rendez. Örömmel vesszük, hogy e hírneves egylet szunnyadozásából ismét fölébredt. Örülünk különösen azért, mert

fiatalságunk egy része, belátva a testedző sport hasznosságát, vállalva iparkodik az egylet régi hírnevét továbbra is fenntartani.

A programot a következőkben adjuk:

1. Szabadgyakorlatok súlyzókkal.
2. Magas ugrás és függeszökés (összesített verseny.) Hölgyek díja. Részvevők: Binder Jenő, Csávosi Sándor, Cservenka József, Preszly Károly, Schmidt L. József.
3. Súlyemelés: Adamkovich Nándor, Cservenka József, Magyar Mihály, Nicolits Péter, Raits Tamás, Schmidt József.
4. Szerzőnázás korlátlan és nyújtón: Cservenka József, Nicolits Péter, Preszly Károly, Schmidt L. József.
5. Birkózás: Adamkovich Nándor, Cservenka József, Nicolits Péter, Schmidt József.

Az előjelekből ítélve, városunk közönsége fényes sport-eseménynek néz elébe. A leendő siker különösen az egylet kiváló és ügybuzgó vezetőségének köszönhető, mely sem fáradságot, sem akadályt nem ismerve, arra törekszik, hogy az ifjúságot megnyerje a sport művelésének. A verseny folyamán Sipos Ferkó zenekera hangversenyez. Belépti-díj 1 korona, Deákjegy 30 fillér. Este társasvacsera az Elefánt-szálló termeiben.

Szerkesztői üzenet.

Lila néni temetése. Szegény jó Lila nénivel együtt bizony a verset is elföldeltük. A rimes próza még nem költemény.

HIRDETÉSEK.

Eladó egy gőz- vagy járgányerővel hajtható **tengeri-morzsoló,** mely szelelő- és zsákolókészülékkel is el van látva: Jélicy János géplakatosnál 99-3-3 Zomborban, Eötvös-körút.

525-907.

Pályázati hirdetés

Ókér községben 600 korona évi fizetéssel javadalmazott községi irnoki állásra.

Kellően okmányolt kérvények az újvidéki járás főszolgabírójához 1907. évi április hó 30-ig nyújtandók be.

Újvidék, 1907. évi április hó 6-án.

Dr. Fratricsevi István,

110-2-1

tb. főszolgabíró.

Alkalmazást nyer

előkelő jól bevezetett, az összes ágakat művelő **biztosító** részvénytársaságnál a megyében és az itteni piacon otthonos az üzletszerzésben jártas, jó megjelenésű

30 évnél nem idősebb nőtlen

FIATAL HIVATALNOK,

valamint kereskedelmi képzettségű

GYAKORNOK.

Az állások később **nyugdíjjal** és esetleg a központba való áthelyezéssel járnak. 105-2-2

Írásbeli ajánlatok, körülményes adatokkal „Szép jövő” jelige alatt Eckstein Bernát hirdetési irodájába, Budapest, V., Mórlegutca 12 alá küldendők.

Kiadó lakások.

Vaspálya-ut 16. számú házban (volt Molitor ház) **két uri lakás folyó évi május hó 1-től kiadó.** Bővebb értesítés **Magyarits István** háztulajdonosnál (lak. Radisics-utca 19. szám alatt) 109-3-1 nyerhető.

Hirdetmény.

Az újvidéki izr. hitközség, mely 600 családból áll, a marhavágatási díjat (gabella) beszüntette oly célból, hogy minél több mészárosnak alkalmat nyújtson a helyben való kóserhusárúsításra. A vágatási díjak beszüntetése folytán a kóserhus árúsítás felekezeti szempontból semmiféle költséggel sincs összekötve.

Felhívjuk ennélfogva a t. mészáros urakat, hogy helyben — hol jelenleg csak egy kóser mészárszék létezik — ilyen mészárszéket nyissanak, melynek feltétlenül jó jövedelmezőségre van kilátása.

101-3-3

Az előljáráóság.

518. szám. 1907.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. LX. t. c. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori kir. járásbíróság 1907. évi Sp. I 52. számú végzése következtében dr. Bruck Armin zombori ügyvéd által képviselt Hungaria hazai ernyőgyár javára Beck Gábor Géza zombori lakos ellen 345 kor. 25 fill. s járulékat erejéig 1907. évi február hó 15-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján letoglalt és 1320 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: különféle bolti áruk nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a zombori kir. járásbíróság 1907. évi V. 269/4. számú végzése folytán 345 korona 25 fillér tökérvetelés, ennek lejáratától járó 5% kamatai és eddig összesen 72 korona 60 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Zomborban adós üzletében leendő eszközzésére 1907. évi április hó 15-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitzetnek és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. § a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el tognak adatni.

Zomborban, 1907. március hó 27-én.

Styrum Mór,

111-1

kir. bír. végrehajtó.

≡ Szerémi saját termésű

hegyiborokat

o kamenicai „PARAGA” nevű szőlőből o hordókban és palaokokban !!! ajánlok jutányos áron. !!!

Kívánatra árjegyzéket bérmentesen küldök.

Schwarcz József

644 bornagytermelő 52-19

UJVIDÉK.